

tamquam pro iis rationem coram Deo redditurus, alioquin enim tenebitur de negligentia in officio suo commissa.

- 4 Primicerius, Cantor, seu Prætor in illis locis, seu Ecclesiis, in quibus ratione sui officii præcedit aliis Canonicis, censetur constitutus in Dignitate, seu personatu; ibique primiceriatus est dignitas, seu personatus, ut constat ex cap. Cum accessissent 8. de Constitutionibus, & cap. Cum olim 6. de consuetud. Ubi vero nullam præminentiam seu præcedentiam inter alios Canonicos habet, non censetur in dignitate, seu personatu constitutus, sed ibi nudum officium, seu administrationem habet. Et idem dicendum est de Thesaurario, Sacrista, & Custode. Azorius loc. cit. cap. 16. q. 3. & cap. 2. q. 1. Pirhing. loc. cit. n. 1. Reiffenstuel loc. cit. n. 3. Layman in cit. cap. Unic. de officio primicerii, & alii passim.
- 6 Vicarij nati Episcopi fuere Archidiaconi, & Archipresbyteri. Additus postmodum fuit in Ecclesiis Cathedralibus Primicerius, qui ex delegata potestate Episcopi præerat Clerico inferiori, seu minori. Primis temporibus hæc potestas Archidiacono demandata erat ab Episcopo; ut omni Clero etiam Presbyteris, & Archipresbyteris præset, ut ejus quasi esset Administrator, & Vicarius Generalis. Quum vero hic potissimum auctoritatem suam in Clerum majorem, & superiorem extendisset, substitutus est ei alius Vicarius, à quo Clerus inferior regebat; Thomassin. vet. & nov. eccl. disciplin. tom. 1. lib. 2. cap. 103. §. 10. Factum est inde, ut in absentia Episcopi his tribus Vicariis Archidiacono, Archipresbytero, & Primicerio gubernacula Ecclesiæ demandaretur, ut mox laudatus Auctor loc. cit. §. 5. ex epistola Papæ Martini ostendit.
- 9 Plene officium Primicerii in Cathedralibus describit Isidorus in C. 1. d. 25. Ad Primicerium, inquit, pertinent Acolythi, Exorcistæ, Psalmistæ, & Lectores. Pergit vero: Signum quoque dandum pro officio Clericorum, pro vitæ honestate, & officio meditando, & peragendi sollicitè lectiones, benedictiones, psalms, laudes, offertorium, & responsoria, quis Clericorum dicere debeat. Oratio quoque, & modus psallendi in choro pro solemnitate temporum, ordinatio quoque pro luminibus deportandis. Siquid etiam necessarium est pro reparatione Basilicarum, quæ sunt in Urbe, ipse denuntiet Sacerdoti, epistolas Episcopi pro diebus jejuniorum Paroquianis ipse per Ostiarios dirigat Clericos, quos delinquere cognoscit, ipse distinguit. Quos vero emendare non valet, eorum excessus ad cognitionem Episcopi deferat. Basilicanos ipse constituat, & matriculam ipse disponat. Plenius hoc declarat in C. unic. de offic. Primicer. ubi additur, quod præsit Diaconis, & reliquis gradibus ecclesiasticis in ordine positus, quamvis sub Archidiacono constitutus sit, & ejus subofficialis esse videatur.
- 10 De Primicerio juxta hodiernam disciplinam, consule Corvin. de person. & benef. Eccl. tit. de Primic.
- 11 Alias constat Primicerium vocari Antesignanum cujuscumque officii civilis & Sacri. Fit hoc sensu in antiquis monumentis mentio Primicerii Notariorum Palatii, Aule, sacri cubiculi, sacrarum largitionum, Defensorum, Judicum, Lectorum, Silentiariorum &c. Du cange in Glossar. ad Script. med. & infim. Latinit. voce Primicer. Confer etiam Jacob. Gothofred. ad leg. 19. Cod. Theodos. de Palatin. Sacr. Largit. Brisson. de verb. signific. voce Primicerius. Sicut itaque qui primum locum tenebant, Primicerij appellabantur; ita qui secundum, & tertium locum, dicebantur Secundarii, Tertiarii. Bosson. ubi supra. ¶

PRIMITIÆ.

SUMMARIUM.

- 1 Primitiæ quid sint.
- 2 Primitiæ unde sint dictæ.
- 3 Primitiæ sunt Quadragesima, vel Sexagesima pars primorum fructuum.
- 4 Ad primitiæ reducuntur omnia primogenita, id est, primi partus, tam de hominibus, quam animalibus.
- 5 Primitiæ in lege veteri debebantur Jure divino positivo.
- 6 Primitiæ secundum substantiam etiam in lege nova adhuc debentur de Jure divino. Formaliter vero sumptæ debentur solum de Jure humano.
- 7 Primitiæ formaliter sumptæ non amplius debentur ubi non adest consuetudo eas solvendi.
- 8 Inter primitiæ, decimas, & oblationes quamvis sit differentia.
- 9 Additiones inseruntur.

Primitiæ sunt primi fructus agrorum, vinearum, hortorum, arborum, & hujusmodi. Communis; & colligitur aperte ex lib. Exodi cap. 23. n. 16. & 19. ex lib. Num. cap. 18. n. 12. & ex lib. Deuteronom. cap. 16. n. 2. Vocantur autem primitiæ, quia sunt primi fructus. Communis, per text. in leg. Num. cap. 18. n. 12. & 13. ibi: "Quidquid offerunt primitiarum Domino, tibi dedi, Universa frugum initia, quas gignit humus, & domo deportantur, cedant in usus tuos." Insuper Barbosa in Rubric. de primitiis n. 6. Silvester verb. Decime num. 1. in fine. Reiffens. lib. 3. Decretal. tit. 30. n. 171. addunt vocari primitiæ, quia sunt fructus optimi, sive primi in bonitate, per text. in cit. lib. Num. cap. 18. n. 12. ibi: "Omnes medulam olei, & vini, & frumentum, quidquid offerunt primitiarum Domino &c." Quod negat Suarez lib. 1. de divino cultu cap. 8. n. 2. Pirhing. lib. 4. Decretal. tit. 30. n. 169. & alii dicentes, quod significantur hic nomine primitiarum primi fructus tempore, non bonitate, id est, optimi, ut colligitur in cit. lib. Num. cap. 18. n. 13. ibi: Universa frugum initia (id est, Primitiæ) quas gignit humus &c.

Per primitiæ non intelligitur, nec olim intelligebantur omnes primi fructus alicujus terræ, agri, verbi gratia, aut vineæ, nec erant quantitas certa, & determinata; Postea vero fuit determinata hæc quantitas, scilicet: Quod nemo plusquam Quadragesimam partem dare teneretur, & nemo minus, quam Sexagesimam dare posset de primis fructibus; textu expresso in cap. Decimam partem 1. de Decimis, Primitiis, & Oblationibus §. At vero, ibi: "At vero primitiæ, quas de frugibus offerebant, non erant speciali nomine definite, sed offerentium arbitrio derelictæ; Traditionem quoque accepimus Hebræorum, non lege præceptam, sed arbitrio Magistrorum inditam; Quod qui plurimum, quadragesimam partem dabant sacerdotibus, qui minimum sexagesimam; Inter quadragesimam, & sexagesimam licebat quodcumque voluissent offerre: Quod igitur in Pentateuchico dubium derelictum est, hoc specialiter definitur propter Sacerdotum avaritiam, non amplius à populo exigant in Primitiis offerendis."

Ad Primitiæ reducuntur omnia Primogenita, id est, primi partus, tam de hominibus, quam de animalibus, qui Deo specialiter offerri, & sacrificari debebant, juxta cap. 13. Exodi n. 2. ibi: "Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit vul-

vam,

vam, tam de hominibus, quam de jumentis, & cap. 18. Numer. ibi. Quidquid primum erumpit vulva cunctæ carnis, quam offerunt Domino, sive de hominibus, sive de pecoribus fuerit, tui Juris erit, ita dumtaxat, ut pro hominis primogenito pretium accipias."

- 5 Primitiæ in lege veteri debebantur Jure Divino positivo; Communis, per text. in cap. 23. n. 19. Exodi cap. 48. e. 12. Num. e. 16. num. 2. Deuteronom. cum similibus.
- 6 Primitiæ secundum substantiam, quatenus videlicet spectant ad honestam sustentationem Ministrorum Ecclesiæ etiam in lege nova adhuc debentur de Jure divino; formaliter vero sumptæ, seu pro certa quantitate, debentur solum Jure humano. Prima pars colligitur ex cap. Revertimini 65. caus. 16. q. 1. ubi Decime, ac Primitiæ quoad substantiam Jure Divino obligari supponunt, & cap. Tua 26. de Decimis, Primitiis, & Oblationibus, ubi expresse habetur: Nimis profecto videtur iniquum, si Decime, quas Deus in signum universalis Domini tibi reddi præcepit, suas esse Decimas, & Primitiæ a seveverans &c. diminui valeant. Et tenent Glossa; in cap. Ecclesiæ 2. caus. 13. q. 1. verb. Primitiis, Guierrez Canon. qq. lib. 2. cap. 21. n. 6. Barbosa de offic. & potest. Parochi part. 3. cap. 27. n. 5. Reiffens. loc. cit. n. 175. Didac. & alii. Secunda autem pars clare patet ex cap. Revertimini 65. cap. 16. q. 2. & cap. Decimas 1. ead. caus. 16. q. 7. ibi: "Oportet autem... Primitiæ, quas jure Sacerdotum esse sancimus, ab omni populo accipere; cap. Præter 6. dist. 32. in fine, ubi: Primitiæ... fideliter reddantur à Laicis."
- 7 Primitiæ formaliter sumptæ non amplius debentur, ubi non adest consuetudo eas solvendi; Communis, ut patet ex fere universali praxi eas non solvendi; Cum enim primitiæ formaliter sumptæ, id est, secundum specificam, & determinatam quantitatem sine introductione sola lege humana, potuit huic derogare consuetudo legitime præscripta; textu expresso in cap. Cum tanto 11. de consuetudine.
- 8 Inter Primitiæ, Decimas, & Oblationes hæc adest differentia, quod Primitiæ solvuntur semel tantum de primis fructibus Novallium, agrorum, vinearum, arborum, & animalium in signum gratitudinis erga Deum, Decime solvuntur singulis annis in recognitionem universalis Dei domini de omnibus fructibus. Oblationes solvuntur sine determinatione temporis, qualitates, aut quantitates ex causa devotionis. Sic expresse Engel. lib. 3. Decretal. tit. 30. n. 69. & alii. Vid. verb. Decime, & verb. Oblationes.
- 9 Primitiæ dicuntur primæ fructuum obventiones, ut primi animalium foetus, primi fructus de terra ad culturam redacti, & denique prima de fructibus singulorum annorum commoda. ¶
- 10 Antiquissimi sane fuit instituti, eas Deo consecrare Fonti omnis boni, & omnium commodorum lagitori. Tenebantur hæc etiam devotione Gentiles. Consule Samuel Pitisc. in Lexic. antiq. Romæ voce Primitiæ, Spencer. de leg. Hebræor. Ritual. lib. 3. dist. 1. cap. 9. Guther. de vet. jur. pontif. lib. 4.
- 12 Male vero Spencerus inde colligit institutum primitiarum ex Religione Gentilium esse petendum. Prima ejus vestigia inter eos, qui verum Deum colebant deprehendimus, Sacra Scriptura exemplo Abelis id corroborante; Gen. IV. 4.
- 13 Nulla in Ecclesia nascente erat lex de Primitiis solvendis. Quod enim in can. 4. Apostolorum apud Harduin. tom. 1. Concil. p. 10. & p. 33. de Primitiis traditur, non est Apostolicum institutum, sed seculorum subsequentium usus; Pseudo Clemens ait: Omnis autem fructus domum mittatur. Primitiæ Episcopi & Presbyteris. Clarum est, quod Episcopi, & Presbyteri Diaconis, & reliquis distabant: Canone præcedente III. Apostoli fingunt

FERRAR. BIBLIOT. TOM. VII.

ut indulgisse, ut tantum legumina nova tempore opportuno ad Altare deferantur, quod eo tempore inter non entia relatum est. Qui mensas Agapis destinatas Altaria fuisse asserunt, nec graviter verant, ut Eruditi docuerunt."

Si canones arabici Nicæni genuini forent, jam seculo IV. fuisset Lex de solvendis primitiis. Siquidem can. 1. constitutum apud Harduinum tom. 1. Concil. p. 510. fingitur: "Item exigit à vobis Deus, ut offeratis primitiæ frugum vestrarum, & primitiæ fructuum vinearum, & jumentorum vestrorum Ecclesiis, ut ex iis alantur Sacerdotes, & Ecclesiæ Ministri." Hanc vero legem ignorant Canones Nicæni genuini, ignorant Canones Synodorum reliquarum hujus seculi.

Posterioribus vero temporibus legem de solvendis primitiis in Ecclesia fuisse indictam tenent nonnulli, præsertim ex Can. 7. Concilii à S. Gregorio VII. Romæ in Laterano anno 1208. habiti, quod relatum est in Can. 1. caus. 16. q. 7. At alii censent, potius contineri adhortationem, & consilium, quam jussum. Sed quidquid hujus rei sit, si spectes usum, primitiæ non sunt sub obligatione.

Duobus vero casibus adhuc debentur. Primo si Parochorum facultates adeo angusta sint, ut congruæ ipsarum sustentationi haud sufficient. Secundo si solvi alicubi consueverunt. Et, quod mirum est Jacobus la Lande in Rubric. ad tit. Decret. de decim. censet, oblationes consuetudine quantumvis vetustissima haud evadere obligatorias, primitiæ vero diversitatis his verbis reddere nititur: "Oblationes voluntate (inquit) ex pietatis officio & mera devotionum proficiscuntur, & nullo jure cogente celebrari debent juxta id, quod ait sacer textus: Voluntarie sacrificabo tibi: & illud Exodi 35. Omnes viri, & mulieres mente devota obtulerunt donaria, ut fierent opera quæ jusserat Dominus per manum Moysi: cuncti filii Israel voluntaria donaria Domino dedicaverunt Can. 6. Concilii Cabilon. Aliud prohibet circa Primitiæ, propterea quod specialis ratio eas præstandi, nimirum in recognitionem divinæ liberalitatis ob fructus concessos, quæ cum temporis diuturnitate concurret, atque ita Primitiæ duobus casibus obligationis nexu continentur, si populus usu longævo eas reprehendere solitus sit, vel ipsi Sacerdotes indigeant, quibus interventibus sunt in mandato, & primitiæ renuentes possunt excommunicari." Can. Præter hoc dist. 32. Sed & oblationes consuetudine obligatorias evadere, monstravimus in addit. ad verb. Oblationes.

PRIVATIO VOCIS ACTIVE, ET PASSIVÆ, ET OFFICII, VEL BENEFICII. Vide verb. Lex art. 2. num. 27. ad 44.

PRIVILEGIUM

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt Privilegium naturam, divisionem, concessionem, acquisitionem, & communicationem.

SUMMARIUM.

- 1 Privilegium proprie sumptum quid sit.
- 2 Ad substantiam privilegii non requiritur, quod sit scriptum.
- 3 Privilegium dividitur primo in privilegium contra Jus, & in Privilegium ultra, vel præter Jus, & quale sit utrumque.
- 4 Secundo privilegium dividitur in privilegium clausum in corpore juris, & in privilegium

Q9 2

ex-